

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: *Komentář k Patočkovým přednáškám k Hegelově Fenomenologii ducha*

Autorka práce: Bc. Gabriela Vičanová

FHS UK 2019

Předložená práce je poměrně výjimečná, neboť jejím hlavním zdrojem je dosud nevydaný rukopis Patočkových přednášek k *Fenomenologii ducha* z roku 1949. Autorka komentuje celek přednášek kapitolu po kapitole, pokouší se o načrtnutí uceleného obrazu podoby těchto přednášek, dále se snaží přednášky zasadit do dobového filosofického kontextu, konečně i do kontextu Patočky přednášejícího. Tato poslední zmíněná okolnost je v práci v zásadě jen ornamentální, byť zajímavá.

Práci budu posuzovat z hlediska ideálních možností a toho, jak byly či nebyly naplněny. V tomto smyslu lze komentář Patočkových přednášek ideálně rozdělit do několika co do obtížnosti stupňujících se kompetencí a analytických kroků:

- 1) jde o samotnou úroveň reference Patočkových přednášek,
- 2) znalost dostupného bádání k těmto přednáškám (Sobotka),
- 3) znalost (a komparativní analýzu) Patočkových zdrojů (zvláště francouzských),
- 4) znalost Hegelovy *Fenomenologie*,
- 5) znalost Patočkovy filosofie a role těchto přednášek v jejím rámci.

Pokud by měl být naplněn ve své úplnosti, šlo by o podnik mimořádně náročný a adekvátní zvládnutí bodů 4-5 je v zásadě na úrovni disertačního bádání. Pokud vztáhnu schéma na předloženou práci, pak se myslím bavíme o bodech 1-3, kdy převažuje samotná reference, dále je poměrně dostatečně vyčerpáno to, co k danému píše Sobotka, konečně Patočkovy zdroje autorka reflektuje a pokouší se je zapracovat, byť s různou mírou zdařilosti. Znalost Hegelovy *Fenomenologie* je skromnější, s celkem Patočkovy filosofie je to podobné.

Samotné práci by měla předcházet určitá základní úvaha, která vymezuje smysl komentáře jako žánru. Kdo je čtenářem tohoto komentáře? Za jakým účelem vzniká? Jaké je „měřítko“ komentovaného textu? Tomu odpovídá i skutečnost, že autorka s Patočkou pracuje trochu devótně, aniž by mu, na patřičných místech, vyčetla školometskou faktografičnost, někdy selektivnost, a podobně. Práce je ve výsledku velmi nekritickým komentářem přednášek. Patočka je jistě rodinným stříbrem české filosofie, ale neměli bychom jej leštit až příliš, nýbrž mu nechat něco historické patiny.

Opakovaně se objevuje problém „jádra“ Hegelovy filosofie. Aby tato diskuse měla smysl, musela by práce vzít v potaz dva aspekty: a) v jakém poměru se má *Fenomenologie* k různým fázím Hegelova úsilí o Systém, b) jaká byla recepce hegelianismu a potažmo *Fenomenologie* v pozdější filosofii? Konkrétně se můžu ptát, v jakém smyslu dává smysl, že Patočka „vytrhává Fenomenologii z korpusu Hegelových děl“? (24)

Práce se zdroji je jednou ze slabin práce, a to navzdory tomu, že se o kontextualizaci přednášek autorka pokouší. „Nyní je Hyppolitem a potažmo i Patočkou připomínána postava Schillerova Karla Moora, jehož analýzou je tento Hegelův pasus, nadto je také propírána postava Rousseau, „muže

měkkého srdce.“ (s. 57) Kromě toho, že této větě není úplně rozumět, by stálo za komentář, kdo je Karl Moor, jakož za vysvětlení, jak se k sobě má „postava“, „Rousseau“ a „muž měkkého srdce“. To je samozřejmě jen jeden příklad, který má zastoupit poměrně častý jev.

Práce si všímá dvou klíčových interpretačních těžišť: antropologické perspektivy a pozice *Fenomenologie* jako Anti-bible. Antropologická perspektiva myslím ob stojí bez problémů, ale interpretace *Fenomenologie* jako Anti-bible je výrazně komplikovanější. Hegel byl ostatně praktikující a (v míře, v jaké to můžeme posuzovat) věřící Luterán. Tahle argumentace, resp. reference Patočkových argumentů, mi nepřijde úplně přesvědčivá.

Samostatnou stránkou je — ostatně jako tradičně v studentských pracích — formální stránka. Nepamatuji se, že bych se vyjadřoval vyloženě k morfologii (alespoň u rodilé mluvčí), ale koncovky přivlastňovacích vazeb (Patočkových, Patočkovy, Patočkově, atp.) jsou často v práci provedeny nářečně (Patočkovo). V Českých Budějovicích by sice chtěl žít každý, ale psát bychom mohli jinak, než se tam mluví. Sloh je poměrně svérázný, místy se s češtinou míjí: „Text je poněkud chaotickým, ač zdá se být organizován, a není zde pro potencionálního čtenáře příliš přátelský, písíci jej Patočka často jen v klíčových slovech, namátkou: [...]“ (19) A jak chaotická, ke čtenáři nepřátelská, je pak tahle věta! „Tato perspektiva byla sezdána jako určující.“ (75) Sezdat znamená uvést do manželského svazku. Atd. Atp.

Citace neuvádíme v kurzívě, v kurzívě naopak uvádím názvy knih.

Konečně je nevýhodou práce jazykový handicap. Ideální by jednoduše bylo, kdyby autorka zvládala studium francouzských a německých zdrojů.

Souhrnné hodnocení práce:

Jsem celkově toho názoru, že předložená diplomová práce je solidním komentářem k Patočkovým přednáškám. V souladu s výše uvedeným stupňovitým ideálem toho, jak by takový komentář vypadat mohl (kdyby ho psalo oddělení FLÚ AV ČR), jak vypadá reálně, a co se dá očekávat na tomto stupni studia, považuji hodnocenou práci za **velmi dobrou** a k obhajobě ji **doporučuji**.

V Praze 16. 9. 2019

Jakub Marek, Ph.D.